ДО
НАУЧНОТО ЖУРИ ЗА
ХАБИЛИТАЦИОННИЯ ТРУД НА
ДИАНА ПЕТРОВА КОВАЧЕВА
УТВЪРДЕНО СЪС ЗАПОВЕД НА
ДИРЕКТОРА НА ИНСТИТУТА ЗА
ДЪРЖАВАТА И ПРАВОТО НА БАН

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д. ю. н. Борис Владимиров Велчев
за хабилитационен труд „Индивидът в международното право. Правосубектност на физическите лица в контекста на международното право за правата на човека и международното хуманитарно право“ назначаване на научната длъжност „професор“
научна област: „Социални, стопански и правни науки”
професионално направление: 3.6. Право
име на кандидата: Диана Ковачева
научна организация: Институт за държавата и правото при БАН
секция „Международноправни науки“

1. Данни за кандидата.

Кандидатът за професор г-жа Диана Ковачева е изтъкнат български юрист. Тя има внушителна професионална биография – както научна, така и в практиката. Доц. Ковачева е завършила право в Юридическия факултет на Софийския университет. Кариерата ѝ започва в Института за държавата и правата, където тя става научен сътрудник през 2000 година. Впоследствие преминава на работа в неправителствения сектор, където е изпълнителен директор на Асоциация „Прозрачност без граници“. През 2011 година е избрана за министър на правосъдието. От 2020 е национален омбудсман.

Диана Ковачева минава през всички стъпала на научното развитие – през 2014 година става главен асистент в Института за държавата и правото, а две години по-късно е избрана за доцент по международно право и международни

отношения в същия институт.

От 2013 година и досега преподава в УНСС международно хуманитарно право, право на Европейския съюз и международно публично право.

Тя е защитила докторска дисертация през 2010 година на тема „Създаване на международния наказателен съд и основни аспекти на неговата юрисдикция“. Диана Ковачева има магистърски степени по право на ЕС както от Софийския университет, така и от университета в Нанси, Франция. Тя е специализирала многократно в европейски и американски университети.

Диана Ковачева има публикувани четири монографии, три учебни помагала и множество статии и студии, които показват широки научни интереси.

2. Справка за изпълнение на количествените и качествените изисквания за заемане на научната длъжност „професор“.

Представената карта за изпълнение на качествените изисквания за заемането на академичната длъжност „професор“ убедително показва, че Диана Ковачева със сигурност ги е изпълнила. Тя е носител на висок орден на Великобритания, ясно доказващ нейната професионална репутация в международните политически и правни среди. Многобройните й участия в научни журита, участието й в изследователски проекти, дългогодишната й преподавателска дейност, публикациите й по редица въпроси на международното публично, международното наказателно право и правото на ЕС и успешното научно ръководство на докторанти доказват високите й професионални качества.

Тя е сред основните фигури в развитието на изследователското направление „международно хуманитарно право“.

Същото важи за изпълнението на количествените наукометрични изисквания. От представената справка е ясно, че те значително надхвърлят минималните – дейността й е оценена с 692,2 точки при необходими 550.

3. Предмет на рецензиране и други представени трудове.

В процедурата за назначаване на академичната длъжност „професор“ доц.

Ковачева участва с основен хабилитационен труд – „Индивидът в международното право. Правосубектност на физическите лица в контекста на международното право за правата на човека и международното хуманитарно право“ Освен този труд, в процедурата са представени както издадената й преработена докторска дисертация под името „Международният наказателен съд: учредяване и допълваща юрисдикция“, така и още един монографичен труд със заглавие „Националните институции за защита на правата на човека: международноправни стандарти и предизвикателства“.

Приносните моменти в дисертационния труд са били оценени от журито, което е дало на доц. Ковачева образователната и научна степен „доктор по право“ през 2010 година. Представеният труд е създаден на основата на дисертацията, но не се покрива изцяло с нея. Въпреки, че този труд не е основен предмет на рецензиране, не мога да не подчертая някои обстоятелства, свързани с него, тъй като той е най-аналитичното изследване на проблематиката, свързана с Международния наказателен съд в българската правна литература. То е значимо не само с внимателното и подробно изследване на историята на създаването на съда, но и с научните изводи за характера на неговата юрисдикция. Тези изводи отразяват отличните познания на доц. Ковачева в областта на международното наказателно право и процес. Темата за съдържанието на допълващата юрисдикция на съда и нейния синхрон с националните юрисдикции очертава „добавената стойност“ в съществуването на този международен съд. Не само въпросите за имунитетите и разграничението между екстрадицията и предаването на граждани за съдене от Международния наказателен съд са приносни – аз особено бих подчертал приносите в изследването на съставите на същинските международни престъпления – агресия, геноцид, престъпления против човечеството и военните престъпления.

Вторият представен монографичен труд основателно е определен в справката на научните приноси като първото монографично изследване у нас, посветен на изследването на националните институции за защита на правата на човека. Опитът на доц. Ковачева в институцията на омбудсмана – първоначално като заместник омбудсман, вече и като титуляр на длъжността, са й позволили

да анализира в дълбочина българската правна уредба на тази институция и съответствието й с изискванията на международните стандарти.

Безспорно приносни са изводите относно европейския омбудсман – нямам предвид констатациите за статута му и процедурите в неговата институция, а за това дали тази институция изостава от тенденциите за защита на правата на човека в Европейския съюз.

Що се отнася до частта в труда, посветена на съда като национална правозащитна институция, в нея особено бих отбелязал приносните моменти, свързани с критиките към съдебната власт и акцента, поставен от доц. Ковачева върху необходимостта от гарантирането на реална независимост на съда.

Иначе, отлично защитената идея за необходимостта от създаването на наднационални стандарти за минималните изисквания към дейността на националните правозащитни институции определено има особен приносен характер. Същото важи за препоръката тези стандарти и изискването за независимост да се отнасят както към съдебните, така и към несъдебните органи с правозащитни функции.

В процедурата са представени и пет статии и студии, публикувани в реферирани и нереферирани издания. Мога само да се съглася с оценката на доц. Ковачева за научните приноси в тях, както са посочени в съответната справка.

4. Данни за хабилитационния труд и резюмето.

На първо място бих искал да се спра на структурата на представения основен хабилитационен труд. Той се състои от увод, три глави и заключение и е в в обем от 414 страници /с литературата/.

При изготвянето на труда са били използвани 40 литературни източника от български автори, както и над 200 научни публикации на чужди езици. Те са били цитирани в над 700 бележки под линия.

Подходът на доц. Ковачева в структурирането на труда й е дал възможност да формулира и убедително да защити значими научни изводи. Избраната структура на труда обхваща основните въпроси, свързани с международноправната

правосубектност на индивида.

Първата глава съдържа подробен исторически анализ както на еволюцията в позитивното право, така и в теорията, отнасящи се до проблема за субектите на международното право. Доц. Ковачева грижливо проследява развитието на разбирането, че и гражданите, наред с държавите и международните организации трябва да бъдат признати за субекти на международното право. Тази глава, обаче, има не само обзорен, но и аналитичен характер – авторът изяснява в края й два изключително важни въпроса – съдържанието на международната правосубектност и връзката между индивида и държавата в този контекст.

Дълбокият интерес и познанията на доц. Ковачева в областта на международното хуманитарно право са предопределили съдържанието на втората глава, в която тя изяснява същностните елементи на международната правосубектност на физическите лица. Изследването ва международното право за защита на правата на човека и международното хуманитарно право е позволило на доц. Ковачева да изясни не само съдържанието на изследваната правосубектност на физическите лица, но и отговорността им при нарушение на международното право.

От анализа на същността на международноправната правосубектност на физическите лица авторът закономерно е преминала към проблематиката на защитата на правата на физическите лица в международното право. Логично трудът е продължил с въпросите на дипломатическата защита и защитата, получавана от международните съдилища.

Накрая, в заключението авторът доц. Ковачева подчертава основния си извод – че физическите лица са вторични субекти на международното право. Изводът й, че е налице процес на постепенно еманципиране на индивида от държавата, при което той се превръща в самостоятелен носител и на права и на задължения по международното право. Същевременно, доц. Ковачева основателно подчертава, че „връзката между физическите лица и държавата като първичен субект на международното право не е прекъсната, но тя вече не е абсолютна“.

Важен и убедително доказан по-напред в изложението е и изводът й, че разширяването на правото на достъп на физическите лица до международните

съдилища е важна гаранция за стабилизирането и развитието на международноправния статус на физическите лица. Добре защитена е идеята за създаване на нов универсален международен съд по правата на човека и тя има несъмнен приносен характер. Същевременно, авторът доц. Ковачева предлага и друга алтернатива – система от регионални съдилища по правата на човека, което е свидетелство за аналитичния й подход към темата, който изисква очертаването на повече от едно възможно решение. Така тя защитава един от най-важните приносни изводи в работата си – необходимостта от гарантирано право на достъп до международен съд.

Избраната структура на хабилитационния труд отразява професионален подход от страна на доц. Ковачева, който свидетелства за способността й да анализира значими научни проблеми и да подреди аргументите си по убедителен начин. Впрочем, това не е изненадващо за изследовател с научната биография на доц. Ковачева.

Езикът на основния хабилитационен труд е лек и четивен, без това по никакъв начин да се отразило на характера му на сериозен юридически текст.

Резюмето вярно и точно пресъздава съдържанието на научния труд.

5. Научни приноси

Изразявам съгласие със справката за научните приноси, представена от доц. Ковачева. Тя вярно отразява основните приносни моменти в основния хабилитационен труд. Същевременно, бих искал да посоча и няколко допълнителни приносни моменти, които не фигурират в справката. Те не са изчерпателно посочени, а единствено като частично допълващи справката за приносите.

Бих започнал с едно лаконично обобщение, изложено на с. 22- „индивидът е утвърден вторичен субект на международното право и е пряк адресат на неговите норми във все повече области. Той разполага с международна правосубектност, която включва не само способност самостоятелно да реализира своите международни права и задължения и да носи отговорност за тяхното

неизпълнение, но също и реалната възможност да защитава правата си пред международни съдилища и универсални правозащитни органи, пряко или косвено.“ Това обобщение е залегнало в основата на целия труд и съдържа основните приносни изводи на доц. Ковачева.

Бих искал да подчертая приносния характер на един извод от с. 29 – че държавите могат да регулират обема на правосубектността на физическите лица по международното право, но не могат да я отнемат. Този извод е не просто декларативно верен, той е добре защитен в цялото изложение по темата.

Приносна е аргументираната теза, че критерият „нормотворческа компетентност“ не може да бъде използван при обосноваването на отрицанието на физическите лица като субекти на международното право /с.46/. Тази теза кореспондира с извода на с. 102, че „международната правосубектност се изразява в правната способност на субектите да бъдат носители на международни права и задължения, без да е необходимо да създават правни норми или да притежават процесуална правоспособност“.

Верен и обоснован е изводът, че физическите лица не могат да бъдат третирани като пълноценни субекти на международното право наравно с държавите – те са вторични субекти, тъй като обемът на тяхната правосубектност зависи от волята на държавите /с. 82/ - извод, защитен и на с. 117.

Заслужава да се отбележи изводът на с. 118, че нормата, която е правна основа за съществуването на международноправна правосубектност на индивида е преди всичко обичайна и е част от *jus cogens*. Този извод кореспондира и със заключението, че характерът на предоставените права изключва възможността те да бъдат отнети с оттегляне на държавите от съответните конвенции, уреждащи международното хуманитарно право /с. 170/.

Бих искал да подчертая и извода на с. 180, че щом индивидът има задължения по международното право, то тези задължения се явяват част от неговата международноправна правосубектност. Тези задължения са очертани точно на с. 208 и сл.

Съвсем убедителен е изводът на сл. 213, че щом индивидите могат да бъдат субекти на международна отговорност, то те имат и международна правосубектност.

Многобройни приносни моменти, включително и в теорията на наказателното право могат да бъдат откроени на с. 225-240,

Редица приносни моменти могат да бъдат намерени и в анализа на съдържанието на дипломатическата защита на с. 269-280 и еволюцията й от фактическа дейност до „международно право на дипломатическа защита“ – с. 295 и сл.

Верен и убедително защитен е и изводът на с. 316, че правото на жалби и искове пред международни правозащитни институции и съдилища е в основата на еманципацията на индивида от държавата, както и изводът на с. 322 че може да се говори за право на индивида на международна защита. Тази позиция е доразвита в частта от труда, посветен на регионалните системи за защита на правата на човека чрез практиката на ЕСПЧ. Самата възможност гражданите да се обърнат към този съд като се разграничат от националните си държави е убедително доказателство за наличието на международноправната им правосубектност.

Основателен е изводът на доц. Ковачева, направен в резултат от направения анализ, че в последните години постоянните реформи в дейността на ЕСПЧ ограничават достъпа на гражданите до международно правосъдие.

Приносите на доц. Ковачева, посочени в предоставената от нея справка, посочените приносни моменти в предходния раздел, посветен на структурата и съдържанието на труда, както и допълнително посочените от мен приносни моменти обосновават един единствен извод – налице е труд, чийто автор напълно отговаря на най-високите стандарти да заеме академичната длъжност „професор“.

Нямам критични бележки, които биха могли да се отразят на този извод.

Заключение

Хабилитационният труд „Индивидът в международното право.

Правосубектност на физическите лица в контекста на международното право за правата на човека и международното хуманитарно право“ и другите представени публикации съдържат теоретични обобщения и решения на големи научни и научноприложни проблеми, които съответстват на съвременните постижения и представляват значителен и оригинален принос в науката. Те отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Хабилитационният труд показва, че доц. Диана Ковачева притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения в своята научна област, като демонстрира качества и умения за научни изследвания, довели до значими научни и практически приноси. Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за представения хабилитационен труд, както и за останалите представени трудове и предлагам на почитаемото научно жури да препоръча назначаването на доц. д-р Диана Ковачева на научната длъжност „професор“.

……..2021г.

гр. София проф. д.ю.н. Борис Велчев

TO
THE SCIENTIFIC JURY FOR THE
HABILITATION WORK OF
DIANA PETROVA KOVATCHEVA
APPROVED BY ORDER OF
THE DIRECTOR OF THE INSTITUTE OF
THE STATE AND THE LAW OF BAS

REVIEW

by Prof. Dr of Legal sciences Boris Vladimirov Velchev

for the habilitation work “The Individual in International Law. Legal personality of individual in the context of international human rights law and international humanitarian law"

Competition procedure: appointment to the scientific position of "Professor"

Scientific field: "Social, Economic and Legal sciences"

Professional direction: 3.6. Law

Name of the candidate: Diana Kovatcheva

Scientific organization: Institute of State and Law at BAS, Section of International Law

1. **Information on the candidate**

The candidate for professor, Mrs. Diana Kovatcheva, is a prominent Bulgarian lawyer and scholar. She has an impressive professional biography - both scientific and practical. Assoc. Prof. Kovatcheva graduated in law from the Faculty of Law at Sofia University “St. Kliment Ohridski”. She began her career at the Institute of the State and the Law, where in the year 2000 she became a research fellow. She subsequently joined the non-governmental sector, where he was the Executive director of Transparency International for Bulgaria. In 2011 she was elected Minister of Justice. Since 2020 she has been the National ombudsman of the Republic of Bulgaria.

Diana Kovatcheva goes through all stages of scientific development - in 2014 she became a senior assistant at the Institute of State and the Law, and two years later she was elected associate professor of international law and international relations at the same institute.

Since 2013 she has been teaching International Humanitarian Law, European Union law and public international law at the University of National and World Economy.

She holds a Ph.D. Degree since 2010 and her doctoral thesis is on "The Establishment of the International Criminal Court and Key Aspects of its Jurisdiction." Diana Kovatcheva holds Master's degrees in EU law from both Sofia University and the University of Nancy 2, France. She has specialized many times in European and American universities.

Diana Kovatcheva has published four monographs, three textbooks and numerous articles and studies that show broad scientific interests.

2. **Information on the fulfilment of the quantitative and qualitative requirements for holding the scientific position of "professor"**

The presented card for fulfilment of the quality requirements for holding the academic

position "professor" convincingly shows that Diana Kovatcheva has certainly fulfilled them. She is a holder of the most excellent order of the British Empire, clearly proving her professional reputation in the international political and legal circles.

Her numerous participations in scientific juries, her participation in research projects, her long-term teaching activity, her publications on a number of issues of international public, international criminal and EU law and the successful scientific guidance of doctoral students prove her high professional qualities.

She is one of the main figures in the development of the research field "international humanitarian law".

The same applies to the fulfilment of quantitative scientometric requirements. It is clear from the presented report that they significantly exceed the minimum - its activity is estimated at 692.2 points with the required 550.

3. Subject of the legal review and other submitted publications and legal works

In the procedure for appointment to the academic position "Professor" Assoc. Prof. Kovatcheva participates with a major habilitation thesis - "The individual in international law. Legal personality of individuals in the context of international human rights law and international humanitarian law.

In addition to this paper, the procedure includes both her revised doctoral dissertation entitled "The International Criminal Court: Establishment and Complementary Jurisdiction" and another monograph entitled "National Institutions for the Protection of Human Rights: International Legal Standards and Challenges".

The contributing moments in the dissertation were evaluated by the jury, which awarded Assoc. Prof. Kovatcheva the educational and scientific degree "Doctor of Law" (PhD) in 2010. The presented work is based on the dissertation, but does not completely cover it. Although this work is not the main subject of review, I should emphasize some

circumstances related to it, as it is the most analytical study of issues related to the International Criminal Court in the Bulgarian legal literature. It is significant not only for the careful and detailed study of the history of the establishment of the court, but also for the scientific conclusions about the nature of its jurisdiction. These conclusions reflect the excellent knowledge of Assoc. Prof. Kovatcheva in the field of international criminal law and procedure. The subject of the content of the court's complementary jurisdiction and its cooperation with national courts outlines the "added value" of the existence of that International court.

The issues of immunity and the distinction between surrender of nationals and extradition to the International Criminal Court can be assessed as scientific contributions and in addition, I would particularly emphasize the contributions resulting from the study and the analysis of the international crimes - aggression, genocide, crimes against humanity and war crimes.

The second presented monographic work is rightly defined in the reference of the scientific contributions as the first monographic research in our country, dedicated to the research of the national institutions for protection of human rights. Assoc. Prof. Kovatcheva's experience in the institution of the ombudsman - initially as a deputy ombudsman, now also as a holder of the position of the ombudsman, allowed her to analyze in depth the Bulgarian legal framework of this institution and its compliance with the requirements of international standards.

It should be noted that the conclusions about the European Ombudsman are undoubtedly contributing - I do not mean the findings on his status and the procedures in his institution, but on whether this institution lags behind the trends for the protection of human rights in the European Union.

As for the part of the work dedicated to the court as a national human rights institution, I would especially like to mention the contributions related to the criticism of the judiciary and the emphasis placed by Assoc. Prof. Kovatcheva on the need to ensure real independence of the court.

Otherwise, the well-defended idea of the need to create international (supranational)

standards for the minimum requirements for the activities of national human rights institutions is certainly of a particularly contributing nature. The same applies to the recommendation that these standards and the requirement of independence apply to both judicial and non-judicial bodies with human rights functions.

Five articles and studies published in peer-reviewed and non-peer-reviewed publications are also presented in the procedure. I can only agree with the assessment of Assoc. Prof. Kovatcheva for the scientific contributions in them, as indicated in the relevant report.

4. Information on the habilitation work and the summary

First of all, I would like to dwell on the structure of the presented main habilitation work. It consists of an introduction, three chapters and a conclusion and is in a volume of 414 pages /with the scientific literature/.

Assoc. Prof. Kovatcheva's approach in structuring her work has given her the opportunity to formulate and convincingly defend significant scientific conclusions. The chosen structure of work covers the main issues related to the international legal personality of the individual.

The first chapter contains a detailed historical analysis of both the evolution in positive law and in theory concerning the problem of subjects of international law. Assoc. Prof. Kovatcheva carefully monitors the development of the understanding that citizens, along with states and international organizations, should be recognized as subjects of international law. However, this chapter has not only an overview, but also an analytical character - the author clarifies at the end of two extremely important issues - the content of international legal personality and the relationship between the individual and the state in this context.

Assoc. Prof. Kovatcheva's deep interest and knowledge in the field of international humanitarian law have predetermined the content of the second chapter, in which she clarifies the essential elements of the international legal personality of individuals. The study of international law for the protection of human rights and international humanitarian law has allowed Assoc. Prof. Kovatcheva to clarify not only the content of the studied legal personality of individuals, but also their responsibility in violation of international law.

From the analysis of the essence of the international legal personality of individuals, the author has naturally moved on to the issue of protection of the rights of individuals in international law. Logically, the work continues with the issues of diplomatic protection and the protection received by international courts.

Finally, in the conclusion the author Assoc. Prof. Kovatcheva emphasizes her main conclusion - that individuals are secondary subjects of international law. Her conclusion is that there is a process of gradual emancipation of the individual from the state, in which he becomes an independent bearer of both rights and obligations under international law.

At the same time, Assoc. Prof. Kovatcheva rightly emphasizes that "the relationship between individuals and the state as a primary subject of international law is not broken, but it is no longer absolute."

An important and convincing proof in the exposition is its conclusion that the extension of the right of access of individuals to international courts is an important guarantee for the stabilization and development of the international legal status of individuals. The idea of creating a new universal international court of human rights is well defended and it has an undoubted contributing character.

At the same time, the author Assoc. Prof. Kovatcheva offers another alternative - a system of regional human rights courts, which is evidence of her analytical approach to the topic, which requires outlining more than one possible solution. Thus, she defends one of the most important contributing conclusions in her work - the need for a guaranteed right of access to an international court.

The chosen structure of the habilitation work reflects the professional approach of Assoc. Prof. Kovatcheva, which testifies to her ability to analyze significant scientific problems and to arrange her arguments in a convincing way. By the way, this is not surprising for a researcher with the scientific biography of Assoc. Prof. Kovatcheva.

The language of the main habilitation thesis is light and legible, without in any way affecting its character as a serious legal text.

The summary faithfully and accurately reproduces the content of the scientific work.

5. **Scientific contributions**

I agree with the reference on the scientific contributions, presented by Assoc. Prof. Kovatcheva. It accurately reflects the main contributing moments in the main habilitation work. At the same time, I would like to point out a few additional contribution points that do not appear in the reference. They are not exhaustively mentioned, but only as partially complementary to the statement of contributions.

I would start with a laconic summary, set out on page 22 - “the individual is an established secondary subject of international law and is a direct addressee of its norms in more and more areas. It has international legal personality, which includes not only the ability to exercise its international rights and obligations independently and be responsible for their non-compliance, but also the real ability to defend its rights before international courts and universal human rights bodies, directly or indirectly. summary is the basis of the whole work and contains the main contributions of Assoc. Prof. Kovatcheva.

I would like to emphasize the contribution nature of a conclusion from p. 29 - that states can regulate the scope of legal personality of individuals under international law, but they cannot take it away. This conclusion is not just declaratively true, it is well defended throughout the presentation on the topic.

The well-argued thesis that the criterion "rule-making competence" cannot be used in substantiating the negation of individuals as subjects of international law /p.46/. This thesis corresponds to the conclusion of p. 102 that "international legal personality is expressed in the legal capacity of the subjects to be holders of international rights and obligations, without the need to create legal norms or to have legal capacity."

The conclusion that individuals cannot be treated as full-fledged subjects of international law on an equal footing with states is correct and substantiated - they are secondary subjects, as the scope of their legal personality depends on the will of the states /p. 82 /, a conclusion,

well founded also on p. 117.

It is worth noting the conclusion of p. 118 that the norm, which is the legal basis for the existence of international legal personality of the individual is above all common and is part of *jus cogens*. This conclusion also corresponds to the conclusion that the nature of the granted rights excludes the possibility that they may be revoked by the withdrawal of states from the relevant conventions governing international humanitarian law. /p. 170 /.

I would also like to emphasize the conclusion of p. 180 that if the individual has obligations under international law, then these obligations are part of his international legal personality. These obligations are outlined exactly on p. 208 et seq.

The conclusion on p. 213 is quite convincing that since individuals can be subject to international responsibility, they also have international legal personality.

Numerous contributing moments, including in the theory of criminal law, can be highlighted on pp. 225-240.

A number of contributing moments can be found in the analysis of the content of the diplomatic defence of pp. 269-280 and its evolution from actual activity to "international law of diplomatic protection" - p. 295 et seq.

The conclusion of p. 316 that the right to appeal and claims before international human rights institutions and courts is the basis of the emancipation of the individual by the state is also true and convincingly defended, as well as the conclusion of p. 322 that one can speak of the individual's right of international protection. This position is further developed in the part of the work dedicated to the regional systems for protection of human rights through the practice of the ECtHR. The very possibility for citizens to turn to this court, separating themselves from their nation-states, is convincing proof of the existence of their legal personality under international law.

The conclusion of Assoc. Prof. Kovatcheva, made as a result of the analysis, that in recent years the constant reforms in the activities of the ECtHR limit the access of citizens to

international justice is well-founded.

The contributions of Assoc. Prof. Kovatcheva, indicated in the reference provided by her, the contribution moments mentioned in the previous section, dedicated to the structure and content of the work, as well as the additional contribution points indicated by me, justify a single conclusion - there is a work whose author fully meets the highest standards to occupy the academic position of "professor".

I have no critical remarks that could affect this conclusion.

Conclusion

The habilitation work “The Individual in International Law. Legal personality of individual in the context of international human rights law and international humanitarian law" and the other presented publications contain theoretical summaries and solutions to major scientific and applied problems, which correspond to modern achievements and represent a significant and original contribution to the legal science.

They meet all the requirements of the Law for the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations for implementation of the Law. The habilitation thesis indicates that Assoc. Prof. Dr. Diana Kovatcheva has in-depth theoretical knowledge and professional skills in her field of science, demonstrating qualities and skills for research that have led to significant scientific and practical contributions. Due to the above, I confidently give my positive assessment for the presented habilitation work, as well as for the other submitted works and I suggest to the esteemed scientific jury to recommend the appointment of Assoc. Prof. Dr. Diana Kovatcheva to the scientific position "Professor".

12.10. 2021

Sofia Prof. Dr. of Legal Sciences Boris Velchev